

957 - Soru: Yeraltında çalışmakta olan işçiye, cuma namazı için amirinin izin vermemesi, meşru bir mazeret sayılır mı?

Cevap: İslami ölçüler dikkate alınınca böyle bir şey asla doğru görülmez. Allah'ın (cc) emri, bir kulun müsaade etmemesi ile ihmal edilemez. Gerekirse, namaz için işi terkedebilir. Fakat iş için namaz asla bırakılmaz.

958 - Behce Fetvalarından: "Cuma namazında cemaatin en az miktarı üç kişidir" (H.Ec. 1/14)

Açıklama: Hanefi mezhebinde, ihtiyar olunmuş hüküm, imamdan başka üç kişilik cemaatin bulunmasıdır. İmam Ebu Yusuf, imamdan başka iki kişiyi kafi görmüştür. Maliki mezhebinde, otuz kişilik bir cemaat olması, Şafii ve Hanbeli mezheplerine göre kırk kişilik cemaat bulunması icap eder.

959 - Behce Fetvalarından: "Düşman korkusundan dolayı kale kapılarını kapayıp cuma namazını (içerde) kılmak caiz olur" (H.Ec. 1/14)

Açıklama: Düşman korkusundan dolayı, kale kapısının kapanması "izn-i am"; şartına aykırı düşmez. Zira bu tedbir, içeriye cemaatin gelmemesi için alınmış değil, düşmanın girememesi için itihaz edilmiş olmaktadır. Askeri birliklerdeki camilerde de cuma namazı kılınabilir. Oraya sivillerin girmemesi, cuma namazı ile ilgili olmayıp, düşmanlık yapabilecek kimselerin içeri sızmasını temin içindir. İçerde bulunan şahısların camiye gelmesine engel olunmadıkça, "izn-i am" şartı ihlal edilmiş olmaz.

960 - Netice Fetvalarından: "Bir şehirde geniş cami varken bayram namazı için eskiden beri mevcut namazgaha çıkmak sünnettir" (H.Ec. 1/10)

Açıklama: Bayram namazı, Müslümanların cemaat ruhunun canlandırılması bakımından en müsait vasattır. Bir şehirde, ayrı ayrı yerlerde büyük camiler olsa bile, mü'minlerin bir namazgahta topluca bayram namazı kılmaları sünnete daha uygun bir hareket olur.

961 - Abdürrahim Fetvalarından: "Caminin içerisi harap olup, cuma kılmaya imkan olmayınca cami tamir olasıya kadar sofasına (son cemaat yerine), minber koyup eskiden beri hatiplik yapan kimsenin cemaate cuma namazı kıldırması caiz olur" (H.Ec. 1/14)

962 - Soru: Kur'an kursunda cuma namazı kılınabilir mi?

Cevap: Emirü'l-mümininin izni ile ve herkese açık olmak kaydıyla kılınabilir. Buralar, talebelerin tatbikatıyla ilgili bulunmaktadır. Namaz kıldırmasını öğrenirler.

963 - Soru: Kadınların cuma namazı kılmaları farz değil, fakat va'z dinlemek için camiye gelen kadınlar cuma namazı kılacaklar mı, kılacak olurlarsa imama nasıl niyet edecekler?

Cevap: Kadın, dilerse, cuma namazını kılabilir. Bu onun öğle namazı yerine geçer. Cumanın farzını kılmaya ve imama uymaya niyet eder. Kadınlara cuma namazının farz olmayışı, kılmamalarından dolayı günaha girmelerini ifade eder. Kıldıkları zaman engelleyici bir hüküm yoktur.

964- Soru: Bir imam, üç defa cuma namazını kıldırılmaya gelmesi üzerindeki vazife düşer mi?

Cevap: Bağlı bulunduğu müftülükçe uyarı yapılır ve vazifeye devamı ihtar edilir. Aksi halde cezai müeyyideler tatbik olunur.

965 - Soru: İş için kiralanmış bulunan bir işçiye, iş verenin cuma namazına gitmesine engel olabileceğine dair bir ibare okudum. Bu ibare Fetava-i Hindiye'nin c. I, s. 144'de imiş. Okuduğum yerde, Hanefî imamlarından Ebu Hafs Ebu Bekir el-Haddad'a nisbet edilen bu sözün doğruluk veya sıhhat derecesi nasıldır?

Cevap: Bahsi geçen kitabın içinde böyle bir ifade görülmekte ise de hemen onun peşinde Ebu Ali ed-Dakkak'a nisbetle şöyle bir ifade de mevcuttur: "İşverenin işçiyi, şehir içindeki cuma namazına gitmekten engellemeye hakkı yoktur. Namaz için meşgul olduğu zamanın karşılığı bulunan ücret hakkı düşmüş olur." İbni Abidin'in (c. I, s. 763) ifadesi de bunu teyid eder mahiyette olup, ihtiyata uygun olan da budur.

966 - Soru: Cuma namazında, cami cemaate yeterli olmazsa, artan cemaat ayrı bir imamla ikinci bir cemaat olarak namaz kılabilir mi?

Cevap: Yerin darlığı sebebiyle cuma namazını iki cemaat halinde kılmak doğru değildir. Yeri genişletmek, caminin dışına taşmak veya içerideki cemaat bir öndeki safın sırtına, dini usul dairesinde, secde etmek suretiyle namaz kılmak gerekir.

967 - Ali Efendi Fetvalarından: "Önceleri mescid olup daha sonra minber konulan yerde cuma kılınması sahih olur" (H.Ec. 1/11)

968 - Soru: Cumanın vücubunun şartlarından biri de "hür" olmaktır. Kapalı yerlerde ve fabrikalarda çalışan işçiler esir değilse de hürriyet kısıtlılığı vardır. Şöyle ki: Bir işçinin, çalıştığı kısmın şefinden ve amirinden izin alması gerekmektedir. Kimisi bu izni vermez, kimisi de rica ve minnetle zoraki izin vermektedir. Kimi işçi de "onlara boyun eğip izin almaktan ise namaza gitmem" diyor. Böylesi bir yerde çalışana cuma farz olur mu?

Cevap: İşçi, ücretle ve bir sözleşme dahilinde çalışmakta ise de esir sayılamaz. Onun hürriyeti değil, başka bir yerde meşgul olması kısıtlanmıştır. İstedığı zaman işi terk ve istifa etme selahiyetinde olduğu için hürriyet kısıtlı değildir. Allah'a (cc) isyan olan yerde kula itaat gerekmez. Bunun tek çıkar yolu, ücretsiz izin almaktır. Her türlü kanuni yoldan çare arayarak izin alıp cuma namazına gitmelidir. Hiç çare kalmaz ise, namazı ise tercih edip o işi terk etmelidir.

969 - Soru: Ben maden işçisiyim. Vazifemiz ay ay değişiyor. Üç ayda bir gündüz vardiyası olarak çalışıyoruz. Bir ayda dört cuma var. Bugünlerde izin yok, ne yapmam lazım?

Cevap: Maaşınızdan kesilmek şartı ile bir saatlik izin alıp namaza gitmeniz gerekir, iş için namaz terk edilemez. Bunu çalıştığınız yere anlatırsınız. Aksi halde namazınıza mani olmayan bir yerde iş alır ve orada çalışırsınız.

970 - Soru: Cuma namazı kılınan yer, herkese açık olacaktır. Okunan ezanı duyan her şahsın, oraya gelebilmesi lazım. Fabrikalarda ise bu mevcut değildir. Bırakınız dışardan gelmeyi; içerde çalışan bir işçi dahi zorla gelebiliyor. İşçiden başkasının girmesi yasak olan fabrika içinde cuma namazı sahih olur mu?

Cevap: Fabrika, kışla ve benzeri yerlerdeki camilere dışarıdan kimse bırakılmaması, o yerin dış münasabetlerini tanzim eden bir hükümdür. Sade namaz meselesiyle ilgili olmayıp her gün ve her saatte geçerli bir prensip kararıdır. Fabrika içinde bulunan ve namaz kılmak isteyen herkese cami açık ise "umuma izin verilmiş" sayılır, (İbni Abidin, c. I, s. 761-762)

971 - Soru: Bir gün yolum Üsküdar'a düşmüştü, durakta beklerken hoca kılıklı bir zatın "Almanya'da cuma namazı kılınamaz. Zira işçimiz hür değildir" yollu bir ifadesine şahit oldum. Acaba yanlış mı anladım bilmem?

Cevap: Bu hususta cuma namazı kılmak için fetva verilmiştir, idarecisi gayrimüslim bulunan bir beldede oturan Müslümanların cuma ve bayram namazı kılmaları caiz ve sahihtir. (Mecmua-i cedide, c. 21, s. 31)

972 - Soru: Bulduğumuz fabrikada cami yoktur. Dışarda bulunan bir camiye gidip gelmemiz yarım saati buluyor. Namaz kılmak da yarım saatlik bir zaman alıyor. Velhasıl

cuma namazı bize bir saata maloluyor. Bu durumda bize ne tavsiyede bulunursunuz?

Cevap: Cuma namazını mutlaka kılmanız gerekir. Önce izin alıp gitme yolunu deneyiniz. Buna imkan bulamadığınız zaman, ücretinizden kesilmek üzere izin talebinde bulunun. İşverenin isteğine uyup namazınızı katiyen terketmeyin. Siz fabrikanın işçisi bulunuyorsunuz, fakat asla fabrikatörün kulu ve kölesi değilsiniz, Allah'ın (cc) kulusunuz. Allah'a (cc) isyan olan yerde kula itaat yoktur.

973 - Soru: Şehre yakın bulunan bazı köylerde, daha sevaptır diye cuma namazı kılmak için şehre gidiyorlar. Bunun kitaplarda yeri var mı?

Cevap: Böyle bir yolculuk, yalnız Mekke'deki Mescidi'l-Haram, Medine'deki Mescid-i Nebi ve Kudüs'teki Mescid-i Aksa'da namaz kılmak için yapılır. Bunların dışındaki mescidlerde kılınan namazın eciri birbirine müsavidir. Bir köy camiinde kılınan namaz ile şehir camiinde eda edilecek namazın arasında fark yoktur. Şayet va'z dinlemek için gidiyorsa, bu yolculuk ilim öğrenmek niyetine dayandığı için meşrudur.

974 - Soru: Vazifeli imam-hatip tarafından cuma namazı kıldırılmaya vekil olarak vazifelendiren kimse, başka birisine cuma kıldırılmaya vekalet verebilir mi?

Cevap: Vekilin başka birisini vekil etmesi caiz olamaz. Ancak, asıl vazifeli bulunan kimse, münasip bir kimseyi vekil nasp edebilir. Bu hususa çok dikkat göstermelidir.

975 - Soru: Hasta ve âmâ gibi kimselerin cuma kılma mükellefiyetleri olmadığı halde, kılsalar caiz olur mu?

Cevap: Onların cuma kılmaları, misafirin Ramazan orucunu tutması gibi azimet ve takva ile amel etmek olur. Onların cuma ile mükellef olmayışları, kılamadıklarında ahiret sorumluluğu olmayacağını ifade eder. Yoksa kılmalarının memnun olduğunu göstermez.

976 - Soru: Cezaevinde cuma namazı kılınabilir mi?

Cevap: Mahbus olanlar, cuma namazı kılamazlar.

977 - Soru: Cezaevinde cuma namazı kılmasak öğle namazını cemaatle mi kılacağız, yoksa ayrı ayrı mı kılacağız?

Cevap: Ayrı ayrı kılınması gerekir.

978 - Soru: Patronumuz bizi onbeş günde bir izne salıyor. Bu izne de ikimiz birden gidemiyoruz. Bu sebeple üç cuma namazını peşi peşine kılamadığımız oluyor. Bunun dinimizce ne gibi mahzuru bulunmaktadır?

Cevap: Patronun bırakmaması, dinimizce kabul edilecek bir mazeret olamaz. Şer'i mazeret, ancak hastalık ve yolculuk gibi hallerdir. Kendinize, namaza engel olmayacak bir iş bulunuz. Aksi halde, iş için namaz terkedilemez.

979 - Soru: Bir camide aynı vakitte iki defa cuma namazı kılınabilir mi?

Cevap: Hanefi ve Şafii mezhebi gibi iki hak mezhebin ihtiva ettiği ictihadi hükümlerin ortaya çıkardığı zaruretler sebebiyle olursa caizdir. Bundan başka bir sebeple cemaati bölmek doğru olmaz.

980 - Netice Fetvalarından: "Vazifesine son verilen bir hatip, haber kendisine ulaşmadan önce cuma namazını kıldırılmış olsa sahih olur" (H.Ec. 1/10)